

Crisis Theologica

Cárdenas, Juan de

Sevilla, 1687

Cap. III. An in adulterio fæminæ coniugatæ, quod comittitur, viro invito, sit alia species peccati, quæ non reperitur, cum sit de consensu viri? Vbi quæ species peccati reperia[n]tur in adulterio?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75689](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75689)

mariti: ergo siue consentiat maritus, siue dissentiat, talis fœmina peccat contra legem eius vnitatis sic elevata ad rationem Sacramenti.

16. Hinc infero, in adulterio Fidelium esse aliam speciem peccati, quæ non invenitur in adulterio infidelium: nam adultera Fidelis peccat contra specialem legem resultantem ex contractu matrimoniali elevato ad rationem Sacramenti, & significante vnionem Christi cum Ecclesia.

CAPVT III.

An in adulterio fœminæ coniugata, quod committitur, viro invito, sit alia species peccati, quæ non reperitur, cum sit de consensu viri? Vbi quæ species peccati reperiantur in adulterio?

ARTICVLVS I.

Aliquibus prænotatis, proponitur sententia, quæ admittit tertiam speciem iniuriæ, cum suis fundamentis.

SVMMARIVM.

In adulterio præter speciem peccati contra castitatem est etiam alia species contra fidem matrimonij. num. 17.

Enumerantur alia species iniustitiæ, quæ quandoque reperiuntur in adulterio uxoris. n. 18.

An in adulterio uxoris, quod sit, invito viro, sit alia species iniustitiæ, quæ non datur, consentiente viro; & proponitur prima sententia affirmans. num. 19.

Proponitur explicatio eius sententiæ. num. 20.

Tria fundamenta eius sententiæ affirmantis. n. 21. & seqq.

17. **V**T satisfiat argumento, quod proposui cap. i. pro opinione damnata, oportet agnoscere quæ species peccati intercedant in delicto adulteræ (idem proportione servata in adultero coniugato). Et ex cap. præcedenti constat primo, præter speciem peccati contra Castitatem, esse etiam speciem aliam contra obligationem servandi vnitatem carnis, seu, vt alij dicunt, contra fidem matrimonij; quæ obligatio nascitur ex ipso contractu matrimoniali. Quæ quidem species peccati est contra iustitiam: nam omnis obligatio, quæ nascitur ex contractu, si violetur, violatur iustitia; cum omnis contractus obliget ex iustitia.

18. Deinde supponendum est, aliquando solere concurrere alias species iniustitiæ in adulterio uxoris; V.g. quando supponit viro suo alienum filium, obligans virum suum, vt eius sumptibus alat filium alienum. & vt is filius sit cohares filiorum legitimorum, vel hæres vniuersalis, si non sint filij legitimi; quæ omnia sunt contra iustitiam. Deinde S. Thom. 2. 2. quæst. 154. art. 8. corp. agnoscit alias duas deformitates in adulterio fœminæ coniugatæ, scilicet contra certitudinem prolis; nescitur enim, an sit filius viri sui, an mæchi; & contra bonum propriæ prolis. Et prima quidem deformitas non semper concurrat; vt cum fœmina concepit in absentia viri sui; secunda autem non extat, quando ex neutro concepit. Si autem loquatur S. Thom. de periculo veriustitæ deformitatis, cui se exponit vxor adultera; tunc reducetur peccatum, ad eam speciem iniustitiæ, ad quam periculum inclinat.

19. Quare restat discutere, an quando fœmina coniugata committit adul-

adulterium, invito suo viro, addatur alia circumstantia etiam iniustitiæ privata, propter individualement iniuriam, quæ fit ipsi viro; taliter, quod si ipse vir consentiat in adulterium, deficiat hæc individualis iniustitia? In qua quæstione duæ sunt sententiæ; & ambæ quidem valde probabiles. Prima sententia docet, in eiusmodi adulterio, præter eas duas species contra Castitatem, & contra fidem matrimonij, esse tertiam aliam speciem contra ius ipsius mariti; vti si maritus renuntiet sciens, & consentiens, deficit ea tertia species iniustitiæ. Ita P. Lessius de iust. cap. 7. dub. 3. Lugo Card. tom. 1. de iust. disp. 8. sect. 1. num. 6. P. Moya tom. 1. selectar. tract. 3. disp. 3. quæst. 3. cap. 6. nu. 65. & plures alij.

Lessio.
Lugo.
Moya.

20. Explicat autem Lugo, quo pacto debeat esse iste consensus, vt nõ fiat ei iniustitia; scilicet quod sit omnino voluntarius, & liber. Nam qui solvit vsuras ex mutuo, non dicitur cõsentire, quia in voluntariè solvit; & ideo fit ei iniustitia. Item ita debet esse consensus omnino voluntarius, & liber, vt revera explicite, vel implicite cedat iure suo. Quare licet Marty, res patiebantur tormenta volentes, & consentientes, adhuc eis irrogabatur iniustitia, quia non cedebant iure suo ad vitam; imo volebãt ad maius meritum pati iniuriam. Addit etiam idem Lugo n. 10. fæminam coniugatam, quæ commisit adulterium, consentiente marito, debere id explicare in confessione Sacramentali; vt Confessarius cognoscat, id adulterium nõ esse cum ea triplici specie, sed solum cum duplici; mentitur enim in confessione, qui se accusat de malitia peccati, quam non commisit.

Lugo.

21. Primum argumentum pro hac sententia est. Nam adultera irrogat iniuriam marito invito; & non irrogat marito consentienti; quia scienti, & consentienti non fit iniuria;

sed hoc non potest esse, nisi detur specialis malitia iniustitiæ contra maritum invitum, ultra malitiam, quæ committitur contra fidem matrimonij: ergo tertia alia species iniustitiæ datur in adulterio contra maritum. Probatur minor. Nam si solum datur malitia contra fidem matrimonij; eodem modo se haberet peccatum, si ve maritus esset invitus; si ve consentiens. Deinde quia si solum esset malitia contra fidem matrimonij, nulla esset iniuria contra maritum, etiam invitum: id autem est absurdum.

22. Secundum est. Nam S. Thomas 2. 2. quæst. 59. art. 3. corp. ita asserit: *Iniustum per se, & formaliter loquendo nullus potest facere, nisi volens, nec pati nisi volens*: ergo maritus nolens patitur iniuriam ab vxore adultera: sed non patitur illam per hoc præscisse, quod illa operetur contra fidem matrimonij: ergo per aliam tertiam speciem peccati. Id vltimum antecedens probatur; nam cætera patent. Nam etiam illa operatur contra fidem matrimonij, quando maritus cõsentit in adulterium: ergo quod operetur contra fidem matrimonij, est quid indifferens respectu iniuriæ mariti; & consequenter per hoc præscisse quod operetur contra fidem matrimonij, maritus non patitur iniuriam.

S. Thom.

23. Tertium. Iniuria mariti potest adesse, & abesse ab adulterio vxoris; adest enim, quando est invitus; abest autem, quando consentit in adulterium: sed peccatum contra fidem matrimonij non potest abesse ab adulterio vxoris: ergo distincta species peccati est iniuria mariti ab specie peccati commissi contra fidem matrimonij.

A R-

ARTICVLVS II.

*Propugnatur vera sententia, quæ
tertiam speciem iniuriæ
non admittit.*

SVMMA RIVM.

*Adultera irrogat iniuriam marito si-
ue consentienti, siue dissentienti.
num. 24.*

*Consensus mariti est, quasi non esset.
num. 25.*

*Iniuria, quam irrogat adultera statui
matrimoniali, eadem est, ac illa,
quam infert coniugi. n. 26.*

*Ius, quod maritus habet, ne vxor violet
fidem matrimonij, non est renuntia-
bile. num. 27.*

*In aliquibus casibus, quamvis pupillus
velit donare, ea voluntas nullius
momenti est. n. 28.*

*Si Clericus vult sponte subijci Tribu-
nali laico, eius voluntas nullius mo-
menti est. n. 29.*

*Idem evenit in Religioso, cui scienti, et
consentienti auferitur pallium. n. 30.*

*Martyr consentiens in suam necem,
adhuc patitur iniuriam, quia non po-
test cedere iure ad vitam. n. 31.*

*Opinio docens in adulterio non reperiri
eam tertiam speciem non subiacet
huic damnationi. n. 32.*

*Non est necesse, quod adultera explicet
in confessione, an commiserit adul-
terium annuente, an renuente mari-
to num. 33.*

*Solvitur argumentum propositum pro
opinionem damnata. n. 33.*

24. **S**ecunda sententia, quam pro-
babiliorem existimo, docet,
in adulterio vxoris non dari tertiam
aliam speciem iniustitiæ contra ma-
ritum invitum; nam illa species pec-
cati, per quam vxor peccat contra fi-

dem matrimonij, est iniuria mariti: fit
autem illi iniuria, siue consentiat in
adulterium, siue non consentiat: quia
consensus illius in adulterium est nul-
lus, siue nullius valoris, & quasi non
esset, quia non est in potestate mariti
cedere illo iure Pro hac stat Caiet.
2. 2. quæst. 154. art. 6. quatenus genera-
liter docet, id pro loquium, [Scienti,
& consentienti non fit iniuria. Intelli-
gendum esse in illis bonis, quæ cadunt
sub dominio, quales sunt opes, fama,
&c.: posse autem pati iniuriam etiam
hominem consentientem, circa illa
bona, quæ non cadunt sub dominium
eius. Pro eadem sententia stat P. Lui-
sius Turrianus apud Lugo citatum, &
omnes illi, qui in hac quæstione re-
currunt ad hoc, quod maritus non
potest cedere iure suo.

25. Probatum primo ex S. Tho.
ma supra citato: quia postquam dixit,
quod per se nemo potest pati, nisi no-
lens; subiungit: Per accidens autem, &
quasi materialiter loquendo potest ali-
quis id: pati volens, sicut cum ali-
quis plus alteri dat sua voluntate, quàm
debet. Id est, sua voluntate, quam de-
bet non habere, & quæ quasi materia-
liter se habet, quia cum nullius valo-
ris sit, est quasi non esset: sed consen-
sus mariti in adulterium vxoris, quasi
materialiter se habet, eo quod nullius
valoris est ad cedendum iure suo, &
est quasi non esset: ergo maritus vo-
lens patitur iniuriam.

26. Probatum secundo, & simul
explicatur conclusio. Etenim ea obli-
gatio, quam habet vxor, non violan-
di fidem matrimonij, est obligatio,
quæ oritur ex contractu matrimonia-
li; sicut ex quolibet alio contractu
oritur obligatio standi contractui:
atque contractus non celebratur cum
statu matrimoniali, sed cum coniuge
in ordine ad talem statum: ergo obli-
gatio vxoris non est præcisse ad non
violandam fidem statûs, sed ad non
vio-

violandam fidem coniugis, prout iste subest tali statui: ergo dum vxor adultera violat fidem matrimonij, non violat præscisse fidem status matrimonialis, sed fidem etiam debitam coniungi, prout iste subest statui matrimoniali: ergo per hoc præscisse irrogat iniuriam coniugi: ergo per hoc præscisse violat ius coniugis, vt iste subest tali statui.

27. Deinde hoc ius mariti, vt subest tali statui, non est renuntiabile, ex speciali natura status matrimonialis, qui habet inseparabiliter obligationem non violandi eam fidem: ergo quamvis maritus consentiens in adulterium vxoris, habeat voluntatem renuntiandi id ius, nihil agit, quia ea voluntas est nulla, & nullius valoris ad eum effectum renuntiandi ius suum. Est ergo ea voluntas cedendi iure suo, quasi non esset; & per consequens eodem modo vxor adultera iniuriam irrogat marito consentienti in adulterium, ac marito invito: quia maritus invitus non cedit iure suo, quia est invitus; & maritus consentiens non cedit iure suo, quia quamvis non sit invitus, sed volens, ea voluntas non potest re ipsa cedere eo iure; quia id ius non est renuntiabile.

28. Huius autem propositionis vniversalis, quod possit fieri iniuria scienti, & consentienti, quando sciens, & consentiens non potest cedere iure suo, siue, quod idem est, quando is consensus est invalidus ad talem effectum cedendi iure suo; multa suppetunt exempla. In primis pupillus in multis casibus non potest se obligare civiliter, neque naturaliter; nam leges irritant, & annullant eum contractum pupilli; in quo casu licet pupillus habeat voluntatem donandi, ea voluntas nullius momenti est: & tunc qui acceptavit donationem pupilli volentis donare, irrogat iniuriam pupillo, quia ea voluntas donandi est, quasi non esset;

& in hoc eodem modo se habet, siue pupillus velit, siue nolit.

29. Deinde si Clericus trahatur ad tribunal iudicij laici, & ipse sponte velit subijci tribunali laico; adhuc ei scienti, & consentienti fit iniuria, quia non potest cedere iure immunitatis: quia id ius non est ab eo renunciabile. Nec satisfaciunt, qui dicunt, non posse Clericum renunciare eo iure immunitatis; quia id ius est totius status Ecclesiastici: quia negari non potest istud ius immunitatis esse ius istius Clerici, prout in statu Ecclesiastico existens. Cum ergo fit ius istius individui, adhuc istud individuum non potest cedere iure suo; quia consensus illius nullus est, & nullius valoris ad effectum cedendi iure suo; atque adeo ei Clerico irrogatur iniuria, quamvis ipse consentiat.

30. Similiter si quis accipiat pallium Religiosi professi scientis, & consentientis, absque licentia Prælati Regularis; adhuc infert illi iniuriam, sicut infert, si acciperet, aut auferret ab eo invito: quia cum Religiosus professus non habeat dominium sui pallij, sed solū vsum, eius consensus nullius momenti est ad transferendum dominium, vel cedendum iure suo; habet enim ius ad vsum de licentia Prælati.

31. Eodem modo Martyr licet sponte se offerat, & consentiat in occisionem suam, adhuc patitur iniuriam, quia iure suo ad vitam cedere non potest: & quamvis habeat voluntatem subeundi eam mortem, ea voluntas est invalida in ordine ad hunc effectum cedendi iure suo; quia ius ad vitam non est renuntiabile.

32. Ex dictis infertur primo, eam propositionem, quam ex Caramuele refert P. Moya, vt supra notavi num. 6. quoad primam eius partem, scilicet duplicem tantum speciem inveniri in adulterio, scilicet contra Castitatem, & contra iustitiam, non subiacere huic dam-

Caram.
Moya.

damnationi: nam cum illa assertione componitur, quod etiam consentiente marito, fiat iniustitia, ut satis ostensum est.

33. Infertur secundo, vxorem adulteram, pro explicandis speciebus sui adulterij non esse necessarium, quod explicet in confessione, an illud commiserit annuente, an renuente marito. Nam, ut constat ex dictis, eodem modo committit iniustitiam annuente, ac renuente viro suo.

34. Infertur tertio, quid respondendum sit fundamento, quod pro opinione damnata proposui in fine capitis primi. Distinguenda est maior: tota malitia, quæ invenitur in adulterio vxoris, ultra luxuriam, est iniustitia, quæ infertur marito, [provt subest statui matrimoniali,] omitto; quæ infertur marito, [secundum suam personam præcisse,] nego. Dixi *omitto*, & non *concedo*; ut relinquam locum quæstioni cap. seq. proponendæ, an in adulterio inveniatur alia species peccati, eo quod matrimonium Fidelium sit Sacramentum. Deinde distinguo minorem: scienti, & consentienti non fit iniuria, [quando consensus est validus ad cedendum iure suo,] concedo; [quando non est validus,] nego. Quod satis patet ex dictis.

ARTICVLVS III.

Satisfit argumentis primæ sententiæ.

SVMMARIVM.

Adultera irrogat iniuriam marito, etiam consentienti in adulterium. num. 35.

Per accidens potest fieri, quod consentiens in damnum sibi illatum patitur iniuriam. n. 36.

Falsum est, quod iniuria mariti possit

adesse, & abesse ab adulterio vxoris. num. 37.

Quanam sit lex, quæ facit irritum illum consensum mariti? n. 39.

Ad dissolvendam legem matrimonij nihil prodest consensus alterius, vel utriusque coniugis. n. 40.

Solvitur argumentum Cardinalis. num. 41.

Et confirmatio illius. num. 42.

35. **A**D primum respondeo, negando maiore, quod vxor adultera non irrogat iniuriam marito consentienti; eo quod consensus illius sit invalidus, & nullus ad cedendum iure suo, quia ius mariti, ut subest statui matrimoniali, non est renuntiabile. Ad id, quod subiungitur, quod si solum esset malitia contra fidem matrimonij, nulla fieret iniuria marito per adulterium, dixi iam, eam iniuriam non esse præcisse contra fidem matrimonij ut sic; sed contra fidem matrimonij, quam debet servare viro suo ex lege matrimonij, cui vir renunciare non potest.

36. Ad secundum respondeo, satis constare ex art. 2. num. 25. quo sentu dixerit S. Thomas, quod *per se nemo patitur iniustum volens*, subiunxit enim, per accidens posse fieri, quod patitur iniustum volens; quod satis explicatum manet vbi supra. Deinde concedo, quod maritus nolens adulterium vxoris patitur iniuriam. Antecedens, quod subiungitur, distinguo: maritus nolens non patitur iniuriam per hoc præcisse, quod illa operetur contra fidem matrimonij, [quam marito debet,] nego: contra fidem matrimonij, [abstrahendo à iure mariti,] omitto. Et ad probationem dico, etiam marito consentienti fieri iniuriam, quia consensus illius non est vllius valoris, sed potius invalidus ad cedendum iure suo, ut constat ex dictis.

Ad

37. Ad tertium Neganda est maior, quod iniuria mariti possit ad esse, & abesse ab adulterio: nam iam constat ex dictis, sive consentiat, sive dissentiat maritus, fieri illi iniustitiam; quia quando consentit, ita se habet, ac si non consentiret, in ordine ad cedendum iure suo.

Lugo.

38. Sed instat Lugo Cardinalis citatus, quod licet id fieri possit de possibili, de facto tamen non invenitur aliqua lex, quæ irritet, & annullat consensum mariti; atque adeò licet peccet consentiendo, tamen ille consensus non est invalidus. Et confirmat. Quia non sufficit, quod quis prohibeatur alienare, ut alienatio facta sit valida. Sic enim prodigus prohibetur alienare prodige dissipando bona sua; & tamen validæ sunt donationes, quas facit.

39. Respondeo. In sententia Ioannis de Lugo, quæ ponit iniuriam marito irrogatam diversam à violatione fidei matrimonij, vim habet hæc argumentatio: nam bene intelligitur, quomodo coniux possit cedere iure suo taliter, ut hæc cessio iuris sit illicita, sed valida, quia non invenitur lex, quæ illum privatum consensum annullat, & irritet, ita ut consentiente marito violetur fides matrimonij & maritus delinquat in eo consensu, & vxor adultera nõ peccet contra eum privatum ius viri sui. In nostra autem sententia, quæ non ponit iniuriam diversam respectu mariti, sed eam ipsam, quæ fit fidei matrimonij, fieri marito provt in matrimonio, optime intelligitur, imò necessario inferitur, dari legē, quæ irritet, & annullat consensum mariti in ordine ad cessionem iuris. Ea enim lex est obligatio orta ex contractu matrimoniali, qua se obligarunt coniuges inviolabiliter ad servandam unitatem carnis, sive fidem matrimonij.

40. Dixi *inviolabiliter*, quia ne-

que ex mutuo consensu, neque ex consensu alterius potest dissolvi ea obligatio ex toto, neq; ex parte; ita ut consensus vtriusq; vel alterius in contrarium sit, quasi non esset. Nam ex natura sua contractus matrimonialis differt à cæteris contractibus; quod hi possunt mutuo cõsensu dissolvi ex parte, aut ex toto; contractus autem matrimonialis eo vinculo est obstrictus, eaque lege; ut nihil prosit consensus alterius, vel vtriusque coniugis ad amputandam, aut minuendam obligationem.

41. Hinc ad argumentum respondetur ex dictis, legem, quæ annullat consensum coniugis in ordine ad cedendum iure suo, esse ipsam legem servandi fidem matrimonij, quæ postquam contractum est matrimonium, non pendet à voluntate coniugum; atque adeò talis lex non est renunciabilis licite, neque valide.

42. Ad confirmationem dico, verum esse, quod non sufficit prohibitio alienationis, ut alienatio sit invalida, neque qualiscumque prohibitio consensus, ut consensus sit nullus, & invalidus. Quando autem obligatio ex lege, aut ex contractu procedens talis est, ut nullatenus pendeat effectus ex voluntate subiecti prohibiti, tunc consensus est invalidus, ut contingit in præsentibus: nam licet velit coniux renunciare legi de Fide matrimonij, nihil aget.

